

รายงานการวิจัย
ปรากฏการณ์เชิงสาเหตุและปัจจัยทำนายการใช้สารแอมเฟตามีนและไอซ์
ในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทย

โดย

รศ.ดร.ณรงค์ศักดิ์ หนูสอน และคณะ
คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

หลักการและเหตุผล

- การใช้สารสารแอมเฟตามีนและไอซ์ที่ผ่านมามีงานวิจัยที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้ยาเสพติดทั้งสองชนิดจำนวนมาก แต่ การนำผลมาใช้แก้ไขปัญหาได้อย่างแท้จริงนั้นอาจยังไม่ตรงกับสภาพปัญหาเนื่องจากสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างมากและรวดเร็ว ประกอบกับเกิดการระบาดของโรคโควิด19 ที่ทำให้เกิดผลกระทบและมีการเปลี่ยนแปลงของสังคม อย่างรวดเร็ว
- จากเหตุผลดังกล่าวทำให้ทีมผู้วิจัยสนใจในการศึกษาการใช้สารแอมเฟตามีนและไอซ์ในสังคมยุคโควิดและห้วงปกติในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทยเพื่อเป็นข้อมูลนำเข้าสู่การกำหนดนโยบายที่แก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้องจะทำให้ผู้ติดสารเสพติดถูกแก้ไขปัญหาที่มาจากสาเหตุที่แท้จริง

วัตถุประสงค์โครงการ

1. เพื่อศึกษาปรากฏการณ์เชิงสาเหตุการเสพติดสารแอมเฟตามีนและไอซีในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยทำนายพฤติกรรมการใช้สารแอมเฟตามีนและไอซีในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทย

รูปแบบการวิจัย

- การผสมผสานวิธีทั้งวิจัยในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ แบบลำดับ (**Sequential**) โดยเริ่มศึกษาเชิงคุณภาพก่อน ในระยะแรก หลังจากนั้นรวบรวม วิเคราะห์ ประเมินผล นำผลที่ได้มาใช้ในการศึกษาเชิงปริมาณในระยะที่สอง
- การวิจัยระยะที่ 1 ศึกษาปรากฏการณ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมการเสพสารแอมเฟตามีนและไอซ์ในประเทศไทย
- กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้เสพแอมเฟตามีนและไอซ์ ทั้ง 1. กลุ่มเด็กและเยาวชน 2. กลุ่มวัยทำงานที่สมัครใจบำบัดที่โรงพยาบาล และสมัครใจบำบัดตามกระบวนการยุติธรรม ในชุมชน ในสถานพินิจ และผู้ต้องขังคดีเสพยาแอมเฟตามีน โดยการใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (**Qualitative research**) ประกอบไปด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก(**In-depth interview**)
- ทำการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างใน 4 ภูมิภาค คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง ภูมิภาคละ 3 จังหวัด รวม 12 จังหวัด จังหวัดละ 30 คน รวม 360 คน และเก็บข้อมูลจนอิ่มตัว

รูปแบบการวิจัย

- การวิจัยระยะที่ 2 ศึกษานายพหุติกรรการใช้สารแอมเฟตามีนและไอซ์ ในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทย เป็นวิจัยเชิงปริมาณ

- กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3,600 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม

- กลุ่ม **Case** ได้แก่ ผู้เสพแอมเฟตามีนและไอซ์ที่เป็นเด็กและเยาวชนและวัยแรงงานที่สมัครใจบำบัดที่โรงพยาบาล และสมัครใจบำบัดตามกระบวนการยุติธรรม ในสถานพินิจและผู้ต้องขังคดีเสพยาเสพติดและไอซ์ จังหวัดละ 150 คน จำนวน 12 จังหวัด รวม 1,800 คน

กลุ่ม **Control** ได้แก่ เด็กและเยาวชนทั่วไปและวัยแรงงานที่ไม่เสพยาเสพติดและไอซ์ จังหวัดละ 150 คน จำนวน 12 จังหวัด รวม 1,800 คน

- เครื่องมือได้แก่แบบสอบถาม

พื้นที่ศึกษา

- ภาคเหนือ

จังหวัดแพร่ จังหวัดตาก จังหวัดสุโขทัย

ภาคกลาง

จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดลพบุรี จังหวัดนครปฐม

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

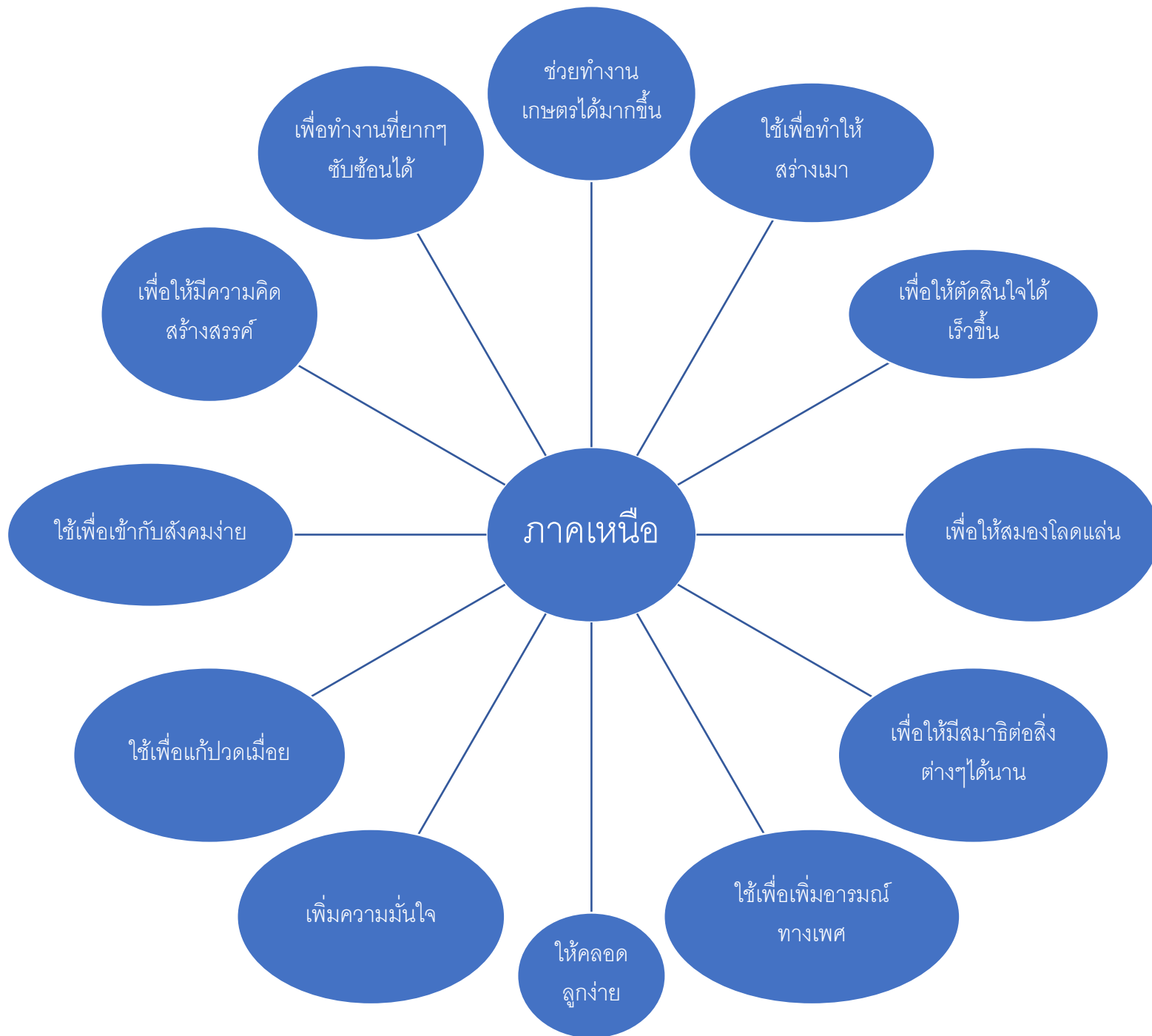
จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดนครพนม

ภาคใต้

จังหวัดตรัง จังหวัดกระบี่ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ผลการศึกษา

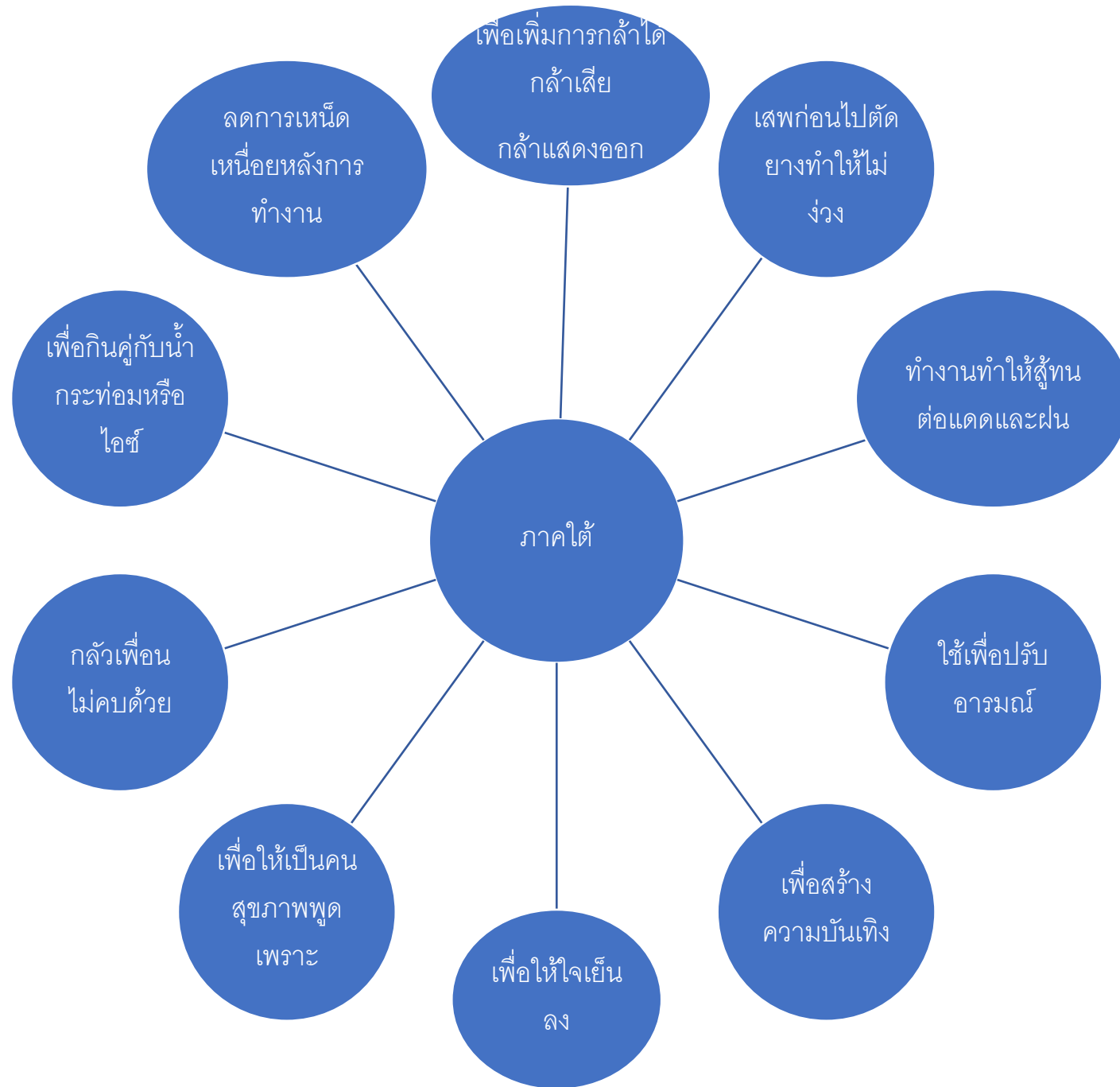
สาเหตุที่ใช้ยาบ้า

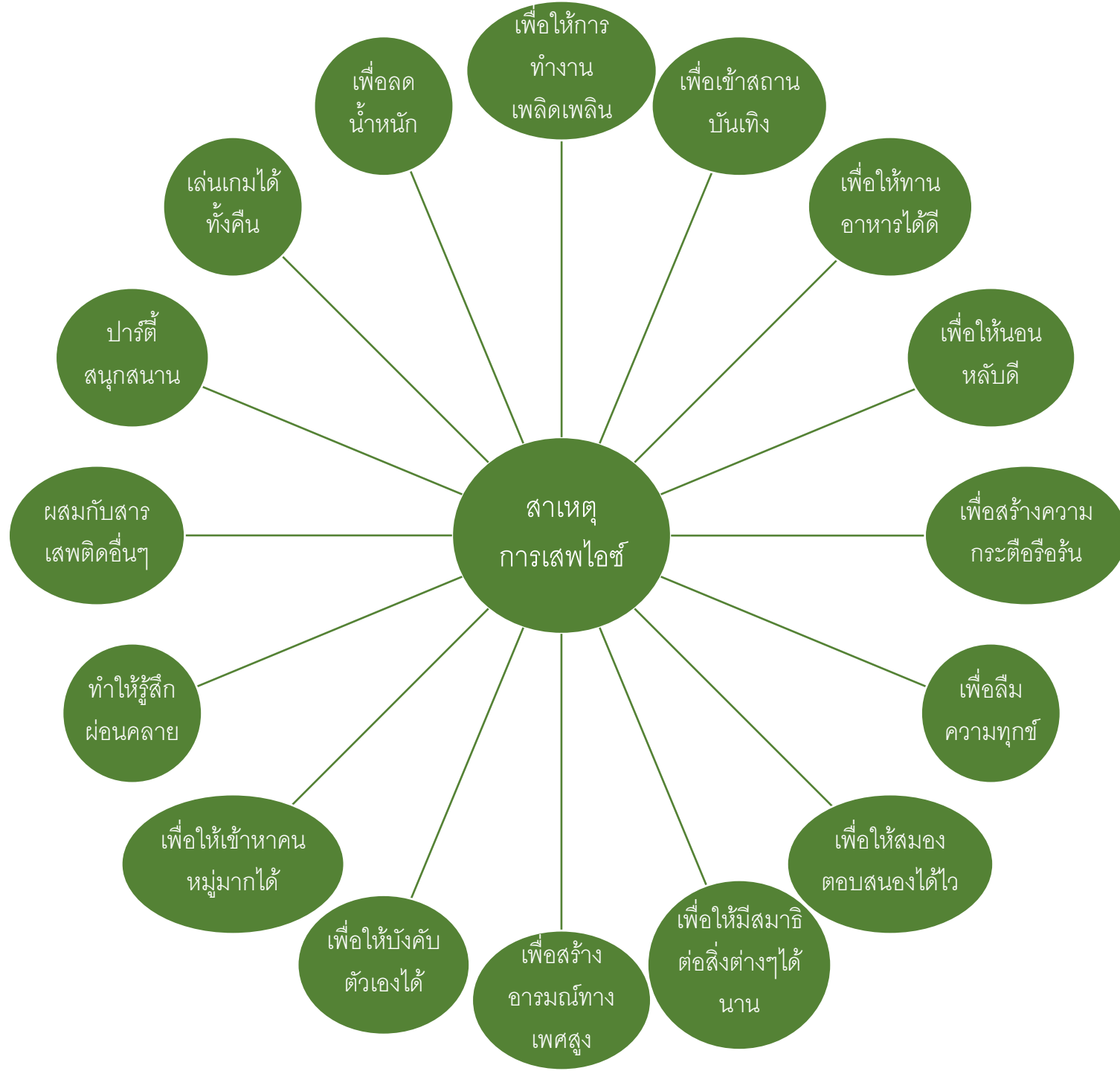

ผลการศึกษา

สาเหตุที่ใช้ไอซ์

ผลการศึกษาเชิงปริมาณ

สาเหตุการเสพยาบ้า

ภาคเหนือ

สาเหตุการเสพยาบ้า (ยาบ้า)	จำนวน	ร้อยละ
1.เกิดจากเพื่อนชักชวน/เสพตามเพื่อน	371	82.4
2.ทำทนายปัจจุบันยาบ้าหาง่ายราคาถูกลง	362	80.4
3.ตัดสินใจมาเสพยาเพราะอยากรู้หรืออยากลองด้วยตนเองไม่มีใครชวน	335	74.4
4.เพื่อการทำงานให้ได้งานมากๆ ลดการเหน็ดเหนื่อยจากการทำงาน	318	70.7
5.ลดการรบกวนนอน	286	63.6
6.อารมณ์ความรู้สึกพาไป	266	59.1
7.ในระแวกที่อยู่อาศัยมีการใช้สารเสพติดอย่างแพร่หลาย	260	57.8
8.หลงผิดคิดว่าดี	256	56.9
9.อยากรู้รสชาติ	253	56.2
10.มีความเครียดจากปัญหาในครอบครัว	239	53.1

เชิงปริมาณ สาเหตุการเสพติด

ภาคกลาง

สาเหตุการเสพติดแอมเฟตามีน (ยาบ้า)	จำนวน	ร้อยละ
1. ทำทาบปัจจุบันยาบ้าหาง่ายราคาถูกลง	382	84.9
2. เพื่อการทำงานให้ได้งานมากๆ ลดการเหน็ดเหนื่อยจากการทำงาน	376	83.6
3. ลดการว่างนอน	369	82.0
4. อารมณ์ความรู้สึกหายไป	333	74.0
5. ลดความเบื่อหน่ายในชีวิต	331	73.6
6. คนใกล้ตัวเสพติด	325	72.2
7. อยากรู้รสชาติ	317	70.4
8. ปัญหาชีวิตของตนเอง จากการท้อแท้ ความเสียใจ	320	71.1
9. มีความเครียดจากปัญหาในครอบครัว	313	69.6
10. ต้องการโลกส่วนตัวที่มีความสุข	301	66.9

เชิงปริมาณ สาเหตุการเสพยาบ้า

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สาเหตุการเสพยาบ้า (ยาบ้า)	จำนวน	ร้อยละ
1.ตัดสินใจมาเสพยาเพราะอยากรู้หรืออยากลองด้วยตนเองไม่มีใครชวน	342	76.0
2.ลดความเครียด	310	68.9
3.ทำหายปัจจุบันยาบ้าหาง่ายราคาถูกลง	287	63.8
4.เกิดความคะนอง และขาดสติยังคิด ทั้งๆ ที่รู้ว่าเป็นยาเสพติด	244	54.2
5.อารมณ์ความรู้สึกพาไป	231	51.3
6.หลงผิดคิดว่าดี	214	47.6
6.เพื่อการทำงานให้ได้งานมากๆ ลดการเหน็ดเหนื่อยจากการทำงาน	214	47.6
7.ลดการรบกวนนอน	213	47.3
8.เกิดจากเพื่อนชักชวน/เสพยาตามเพื่อน	206	45.8
9.ในระแวกที่อยู่อาศัยมีการใช้สารเสพติดอย่างแพร่หลาย	205	45.6
10.ลดความเบื่อหน่ายในชีวิต	187	41.6

เชิงปริมาณ สาเหตุการเสพติด

ภาคใต้

สาเหตุการเสพติดแอมเฟตามีน (ยาบ้า)	จำนวน	ร้อยละ
1. ทำทาบปัจจุบันยาบ้าหาง่ายราคาถูกลง	382	84.9
2. เพื่อการทำงานให้ได้งานมากๆ ลดการเหน็ดเหนื่อยจากการทำงาน	376	83.6
3. ลดการว่างนอน	369	82.0
4. อารมณ์ความรู้สึกหายไป	333	74.0
5. ลดความเบื่อหน่ายในชีวิต	331	73.6
6. คนใกล้ตัวเสพติด	325	72.2
7. ปัญหาชีวิตของตนเอง จากการท้อแท้ ความเสียใจ	320	71.1
8. อยากรู้รสชาติ	317	70.4
9. มีความเครียดจากปัญหาในครอบครัว	313	69.6
10. ต้องการโลกส่วนตัวที่มีความสุข	301	66.9

เชิงปริมาณ สาเหตุการเสพยาไอซ์

ภาคเหนือ

สาเหตุของการเสพยาไอซ์	จำนวน	ร้อยละ
1.ตัดสินใจมาเสพยาไอซ์เพราะอยากรู้ อยากลองด้วยตนเองไม่มีใครชวน	138	63.3
2.อยากรู้รสชาติ	122	56.0
3.เกิดจากเพื่อนชักชวน/เสพตามเพื่อน	110	50.5
4.หลงผิดคิดว่าดี	106	48.6
5.อารมณ์ความรู้สึกพาไป	100	45.9
6.ชอบเที่ยวสถานบันเทิง	87	39.9
7.ต้องการให้รู้สึกตื่นตัวอยู่เสมอ	74	33.9
8.ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มเพื่อน	65	29.8
9.ต้องการโลกส่วนตัวที่มีความสุข	62	28.4
10.ในระแวกที่อยู่อาศัยมีการใช้ไอซ์อย่างแพร่หลาย	61	28.0

เชิงปริมาณ สาเหตุการเสพติด

ภาคกลาง

สาเหตุของการเสพติด	จำนวน	ร้อยละ
1.อยากรู้รสชาติ	98	40.5
2.ชอบเที่ยวสถานบันเทิง	79	32.6
3.ต้องการโลกส่วนตัวที่มีความสุข	77	31.8
4.เกิดจากเพื่อนชักชวน/เสพติดตามเพื่อน	76	31.4
4.อารมณ์ความรู้สึกหายไป	76	31.4
5.ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มเพื่อน	74	30.6
6.คนใกล้ชิดตัวเสพติด	70	28.9
7.อยากเคลิบเคลิ้ม	69	28.5
8.หลงผิดคิดว่าดี	66	27.3
9.เข้าถึงแหล่งจำหน่ายได้ง่าย	59	24.4
9.ต้องการให้รู้สึกตื่นตัวอยู่เสมอ	59	24.4
10.การไม่สามารถเผชิญ/จัดการปัญหาและอารมณ์	58	24.0

เชิงปริมาณ สาเหตุการเสพติด

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สาเหตุของการเสพติด	จำนวน	ร้อยละ
1.อยากรู้รสชาติ	150	56.2
2.ตัดสินใจมาเสพติดเพราะอยากรู้ อยากลองด้วยตนเองไม่มีใครชวน	129	48.3
3.หลงผิดคิดว่าดี	114	42.7
4.อารมณ์ความรู้สึกพาไป	76	28.5
5.เกิดจากเพื่อนชักชวน/เสพติดตามเพื่อน	66	24.7
6.ต้องการแก้ปัญหาสุขภาพที่เจ็บป่วย	58	8.6
7.ต้องการให้เกิดอารมณ์ศิลปิน เช่น เล่นดนตรี	47	21.7
8.ต้องการยี่ดระยะเวลาที่มีเพศสัมพันธ์	46	17.2
9.เป็นผู้ขาย จึงเสพติดด้วย	44	16.5
10.ต้องการให้รู้สึกตื่นตัวอยู่เสมอ	41	15.4

เชิงปริมาณ สาเหตุการเสพติด ภาคใต้

สาเหตุของการเสพติด	จำนวน	ร้อยละ
1.อยากรู้รสชาติ	98	77.7
2.ชอบเที่ยวสถานบันเทิง	79	62.7
3.ต้องการให้หัวสมองโล่ง ฉลาดในการคิด	79	62.7
4.ต้องการโลกส่วนตัวที่มีความสุข	77	61.11
5.เอารมณ์ความรู้สึกพาไป	76	60.3
6.เกิดจากเพื่อนชักชวน/เสพติดตามเพื่อน	76	60.3
7.ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มเพื่อน	74	58.7
8.คนใกล้ชิดตัวเสพติด	70	55.5
9.อยากเคลิบเคลิ้ม	69	54.76
10.หลงผิดคิดว่าดี	66	52.3

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้สารเสพติด

ปัจจัย	n = 3600	การใช้สารเสพติด		B	Wald	OR (95% C.I.)	P-value	
		ใช่	ไม่ใช่					
อายุ								
1	10 – 20 ปี	400 (11.1)	170 (42.5)	230 (57.5)	.637	8.576	1.891 (1.23-2.89)	0.003
0	อายุมากกว่า 20 ปี	3200 (88.9)	1630 (50.9)	1570 (49.1)				
ลักษณะที่พักอาศัย								
1	บ้านตนเอง	1830 (50.8)	683 (37.3)	1147 (62.7)	.907	52.048	2.478 (1.93-3.17)	<0.001
0	ใช้บ้านตนเอง	1770 (49.2)	1117 (63.1)	653 (36.9)				
การสูบบุหรี่								
1	สูบ	92 (2.6)	68 (73.9)	24 (26.1)	1.968	20.968	7.160 (3.08-16.62)	<0.001
0	ไม่สูบ	3508 (97.4)	1732 (49.4)	1776 (50.8)				
การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์								
1	ดื่ม	498 (13.8)	358 (71.9)	140 (28.1)	1.212	36.099	3.360 (2.26-4.98)	<0.001
0	ไม่ดื่ม	3102 (86.2)	1442 (46.5)	1660 (53.5)				
การออกกำลังกาย								
1	ไม่ออกกำลังกาย	881 (24.5)	563 (63.9)	318 (36.1)	.636	16.302	1.890 (1.38-2.57)	<0.001
0	ออกกำลังกายประจำ	2719 (75.5)	1237 (45.5)	1482 (54.5)				
ปัญหาเรื่องภาระหนี้สิน								
1	มี	1462 (40.6)	815 (55.7)	647 (44.3)	.806	26.331	4.714 (1.80-12.32)	.002
0	ไม่มี	2719 (75.5)	1237 (45.5)	1482 (54.5)				
การได้รับการเลี้ยงดูในวัยเด็ก								
1	ละเอียด	183 (5.1)	128 (69.9)	55 (30.1)	1.519	29.662	2.240 (1.64-3.04)	<0.001
0	เข้มงวด	3417 (94.9)	1672 (48.9)	1745 (51.1)				
การใช้ยาน้ำไอซ์ทำให้หายเหนื่อยจากการทำงาน								
1	เห็นด้วยมาก	267 (7.4)	200 (74.9)	67 (25.1)	1.983	46.869	7.267 (4.11-12.82)	<0.001
0	เห็นด้วยน้อย	3333 (92.6)	1600 (48.0)	1733 (52.0)				

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้สารเสพติด

ปัจจัย	n = 3600	การใช้สารเสพติด		B	Wald	OR (95% C.I.)	P-value	
		ใช่	ไม่ใช่					
การใช้ยาบ้า/ไอซ์เป็นสาเหตุทำให้เกิดการทำร้ายร่างกายคนในครอบครัวและผู้อื่น								
1	เห็นด้วยมาก	1193 (33.1)	308 (25.8)	885 (74.2)	1.490	39.280	4.437 (2.78-7.27)	<0.001
0	เห็นด้วยน้อย	2407 (66.9)	1492 (62.0)	915 (38.0)				
การใช้ยาบ้า/ไอซ์ทำให้เกิดอุบัติเหตุและการบาดเจ็บต่อตนเองและผู้อื่น								
1	เห็นด้วยมาก	1133 (31.5)	294 (25.9)	839 (74.1)	.700	9.493	2.013 (1.29-3.14)	.002
0	เห็นด้วยน้อย	2467 (68.5)	1506 (61.0)	961 (39.0)				
การใช้ยาบ้า/ไอซ์เป็นสาเหตุทำให้เกิดการลวงละเมิดทางเพศ								
1	เห็นด้วยมาก	1047 (29.1)	217 (20.7)	830 (79.3)	.854	11.669	2.349 (1.43-3.83)	.002
0	เห็นด้วยน้อย	2553 (70.9)	1583 (62.0)	970 (38.0)				
ในชุมชนของท่านมีผู้จำหน่ายยาบ้า/ไอซ์								
1	มี	2222 (61.7)	1333 (60.0)	889 (40.0)	.596	9.234	1.815 (1.23-2.66)	.001
0	ไม่มี	1378 (38.3)	467 (33.9)	911 (6.1)				
ในชุมชนของท่านสามารถซื้อยาบ้า/ไอซ์ได้ตลอดเวลา								
1	ใช่	1433 (39.8)	746 (33.9)	687 (47.9)	1.870	101.92	6.491 (4.51-9.33)	<0.001
0	ไม่ใช่	2167 (60.2)	1054 (48.6)	1113(51.4)				
ไปเที่ยวงานสังสรรค์ กลุ่มปาร์ตี้ตามสถานที่ต่างๆ								
1	ประจำ	94 (2.6)	52 (55.3)	42 (44.7)	3.192	30.393	24.329 (7.82-75.68)	<0.001
0	ไม่เคย	3506 (97.4)	1748 (49.9)	1758(50.1)				

ผลการศึกษา

- พบว่า กลุ่มตัวอย่างช่วงอายุ 10-20 ปี มีการใช้ยาบ้า/ไอซ์ มากกว่ากลุ่มตัวอย่างอายุมากกว่า 20 ปีขึ้นไป 1.891 เท่า (OR=1.891, 95% CI=1.23-2.89)
- กลุ่มตัวอย่างที่พักอาศัยบ้านตนเองมีการใช้ยาบ้า/ไอซ์ มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่พักอาศัยบ้านบุคคลอื่น 2.478 เท่า (OR=2.478, 95% CI=1.93-3.17)
- กลุ่มตัวอย่างที่สูบกัญชามีการใช้ยาบ้า/ไอซ์ มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่สูบกัญชา 7.160 เท่า (OR=7.160, 95% CI=3.08-16.62)
- กลุ่มตัวอย่างที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีการใช้ยาบ้า/ไอซ์ มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 3.360 เท่า (OR=3.360, 95% CI=2.26-4.98)

ผลการศึกษา

- กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ออกกำลังกายมีการใช้ยาบ้า/ไอซ์ มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ออกกำลังกายเป็นประจำ 1.890 เท่า (OR=1.890, 95% CI=1.38-2.57)
- กลุ่มตัวอย่างที่มีปัญหาเรื่องภาระหนี้สินมีการใช้ยาบ้า/ไอซ์ มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีปัญหาเรื่องภาระหนี้สิน 4.714 เท่า (OR=4.714, 95% CI=1.80-12.32)
- กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการเลี้ยงดูในวัยเด็กแบบละเลยมีการใช้ยาบ้า/ไอซ์ มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการเลี้ยงดูในวัยเด็กแบบเข้มงวด แบบอิสระ 2.240 เท่า (OR=2.240, 95% CI=1.64-3.04)
- กลุ่มตัวอย่างที่เห็นด้วยในระดับมากเกี่ยวกับการใช้ยาบ้า/ไอซ์ ทำให้หายเหนื่อยจากการทำงานมีการใช้ยาบ้า/ไอซ์ มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่เห็นด้วยในระดับน้อย 7.267 เท่า (OR=7.267, 95% CI=4.11-12.82)

ผลการศึกษา

- กลุ่มตัวอย่างที่รับรู้ว่ามีผู้จำหน่ายยาบ้า/ไอซ์มีการใช้ยาบ้า/ไอซ์มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่รับรู้ 1.815 เท่า (OR=1.815, 95% CI=1.23-2.66)
- กลุ่มตัวอย่างที่รับรู้ว่ามีผู้จำหน่ายยาบ้า/ไอซ์ได้ตลอดเวลาที่มีการใช้ยาบ้า/ไอซ์ มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่รับรู้ 6.491 เท่า (OR=6.491, 95% CI=4.51-9.33)
- กลุ่มตัวอย่างที่ไปเที่ยวงานสังสรรค์ งานปาร์ตี้ตามสถานที่ต่างๆ เป็นประจำมีการใช้ยาบ้า/ไอซ์ มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคย 24.329 เท่า (OR=24.329, 95% CI=7.82-75.68)
-

ขอบคุณครับ